

Самоаналіз Комунального закладу «Лозівський ліцей №7» Лозівської міської ради Харківської області

Для ефективної організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання КЗ «Лозівський ліцей №17» використовує такі платформи дистанційного навчання: власний Google-сайт, електронний журнал, електронний щоденник (Нові знання), українську електронну освітню систему «МійКлас». **КЗ «Лозівський ліцей №7» на першому місці серед 4293 закладів України і у Топі регіона серед 313 закладів освіти.** На сайті закладу створено електронний ресурс власних сайтів педагогів, які поєднано за класами, окремі розділи «Корекційно-розвиткові заняття» (для дітей з ООП), «Кібербезпека», «Зорові вправи», «Виховна робота», «Психологічна служба», «Корисні посилання», «Розклад уроків». У електронному журналі відображено які уроки проводяться у синхронному, а які у асинхронному режимах (з дотриманням вимог Санітарного регламенту для ЗЗСО).

Сервіс **Нові знання** (<https://nz.ua/>) є однією зі складових Всеукраїнського проєкту «КУРС: Освіта», синхронізується з «Курс школа», повністю використовує наявну базу даних учителів, учнів, батьків, приміщень. Передбачено подання електронної заяви до 1 класу з подальшим автоматичним зарахуванням та формуванням наказів, автоматично створюється розклад уроків, вноситься заміна вчителів, відкрито цілодобовий доступ для адміністрації, учителів, учнів та батьків.

Використовуємо **соціальну мережу/месенджер**. У кожного учителя є група в соціальній мережі/месенджері Viber з обмеженим доступом, де розміщуються навчальні матеріали та посилання на навчальні онлайн-ресурси, завдання. Також у групі проводяться опитування учасників.

Використовуючи засоби **електронної пошти**, учитель надсилає учням на їх електронні скриньки навчальні матеріали та покликання на навчальні онлайн-ресурси, завдання; учні опрацьовують самостійно матеріали та виконують завдання; виконані завдання надсилають на електронну скриньку вчителю.

За результатами вивчення якості дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти громади у травні 2023 року, на виконання листа доручень від 28.07.2023 було проведено самооцінювання щодо якості дистанційного навчання у КЗ «Лозівський ліцей №7» у 2022/2023 навчальному році.

На думку респондентів, відбулися значні зміни щодо підвищення якості організації дистанційного навчання.

Зокрема, учні, батьки та педагоги відзначили позитивні тенденції в організації такого навчання:

1. Розклад навчальних занять є чітким і зрозумілим (86% учнів зазначили це у своїх відповідях).

2. 92% батьків вказали, що систематично отримують інформацію щодо можливих змін у розкладі уроків.

3. Заклад використовує одну освітню платформу під час дистанційного навчання (підтверджено відповідями 86% педагогів, 58% учнів та 51% батьків).

4. Вчителі систематично використовують матеріали, розміщені на платформі для дистанційного навчання учнів 5-11-х класів та методичної підтримки вчителів «Всеукраїнська школа онлайн».

Переважна більшість батьків були поінформовані про те, як відбуватиметься навчальний процес.

Адміністрація школи та класні керівники завжди повідомляли батькам про те, як буде проходити навчання їхніх дітей під час дистанційного навчання — так зазначили 85 % опитаних батьків учнів базової та старшої школи та 96% — початкової школи.

Найчастіше батьків інформували щодо формату проведення онлайн-уроків (78%), правил відвідування онлайн-уроків (від 66%), правил та термінів виконання завдань (58%), способу збереження здоров'я учнів під час дистанційного навчання (43%).

Більш ніж половина педагогів надають перевагу синхронному способу ведення дистанційного навчання, інші використовують синхронний та асинхронний способи одночасно.

Під час дистанційного навчання діти відвідували онлайн-уроки, про це зазначило 86% батьків учнів всіх рівнів та 86% старшокласників.

69% опитаних батьків дітей початкової школи зазначили, що вони допомагали своїм дітям опрацювати навчальні матеріали, 57% батьків дітей базової та старшої школи вказали, що їхні діти самостійно опрацювали надані вчителем матеріали, це підтвердили і 73% старшокласників. Також 46% учнів переглядали тематичні навчальні відео в мережі Інтернет.

Для організації асинхронного способу навчання понад 80% вчителів використовують допоміжні навчальні матеріали: навчальні відео, презентації, інтернет-сайти, додаткову літературу; 60% — матеріали з підручників; 73% — навчальні тести — у базовій та старшій школі, 54% — у початковій.

Проектні, пошукові, дослідницькі завдання частіше застосовують вчителі початкових класів, ніж вчителі базової та старшої школи.

Найменше при асинхронному режимі освітнього процесу вчителі використовували персоніфіковані завдання (19%), тематичні есе, роздуми (18%).

Майже всі вчителі під час дистанційного навчання пропонували учням використовувати додаткові навчальні матеріали для кращого засвоєння тем. Результати опитування старшокласників показують, що вчителі найчастіше пропонували скористатися такими навчальними матеріалами:

- відео-уроками — 81%;
- матеріалами з онлайн-підручника — 70%;

- матеріалами, підготовленими вчителем (картки, схеми, тексти, презентації тощо) — 67%;
- навчальними фільмами — 60%;
- рідше — додатковою літературою з теми — 33%;
- уроками і навчальним матеріалом «Всеукраїнської школи онлайн» — 72%.
- 5% опитаних учнів базової та старшої школи зазначили, що вчителі не пропонували жодних навчальних матеріалів.

Щодня або кілька разів на тиждень вчителі розміщували у спеціальному вебсервісі матеріали для самостійного опрацювання учнями базової та старшої школи, але значно рідше надавали критерії оцінювання для цих завдань (33%).

64% учнів зазначили, що всі або більшість вчителів надавали їм завдання для самостійного опрацювання.

Розміщуючи на спеціальному вебсервісі матеріали для самостійного опрацювання:

- 75% вчителів готові завжди надати підтримку та допомогти, якщо в учнів виникають труднощі з виконанням цих завдань.
- 8% вчителів не пропонували допомогу та підтримку.

Попри готовність більшості вчителів надавати учням/ученицям підтримку в самостійному опануванні навчального матеріалу, відповідаючи на запитання «Що б ти хотів(-ла) змінити в організації дистанційного навчання у своїй школі?», учні/учениці зазначали, що їм не вистачає «більше пояснень від вчителів замість самостійного опрацювання», «більше презентацій навчального матеріалу, адже це допомагає краще зрозуміти тему уроку», «більше часу приділяли поясненню нових тем».

Результати опитування батьків показують, що вчителі початкової школи (81%) та вчителі базової і старшої школи (72 %) щодня або майже щодня публікували на спеціальних платформах матеріали та завдання для дистанційного навчання. Надсилали навчальні матеріали через різні месенджери (65%).

За даними батьків, у початковій школі 76% вчителів щодня перевіряли виконання завдань. У базовій та старшій школі щодня перевіряли виконання завдань трохи більше половини педагогів: 59%.

Вчителі під час дистанційного навчання коригували кількість годин на вивчення теми; переносили на пізніший період більш складні для опанування теми; об'єднували окремі теми.

Також під час дистанційного навчання у розкладі вказувалося про синхронний та асинхронний режим занять.

Для ефективно організації дистанційного навчання вчителі підтримували комунікацію з батьками. Частіше це робили у початковій школі.

Дані анкетування батьків підтверджують тенденцію, що зустрічі частіше відбувалися у початковій школі, ніж у базовій та старшій.

Водночас 23% батьків учнів базової та старшої школи повідомили про те, що вчителі ніколи або майже ніколи не проводили з ними зустрічі та консультації.

Зворотний зв'язок, який батьки отримували від вчителів, найчастіше стосувався:

- виконання навчальних завдань (зазначили 55% батьків учнів початкової школи, 42% — базової та старшої),
- відвідування онлайн-уроків (41% та 53% відповідно),
- організації дистанційного навчання (67% та 37% відповідно),
- успішності навчання дитини (33% та 35%),
- самостійного опрацювання матеріалів (37% та 22% відповідно).

Найменше педагоги повідомляли батькам про поведінку їхніх дітей під час онлайн-уроків.

Оцінювання — невід'ємна складова навчального процесу.

В умовах дистанційного навчання функція оцінювання, особливо формульовального, зростає, адже частину матеріалу учні змушені засвоювати самостійно, відповідно вони потребують фахового зворотного зв'язку.

Будь-яке оцінювання спирається на чіткі та зрозумілі критерії, про які поінформовано учасників навчального процесу.

Як свідчать дані, вчителі початкової школи частіше надають зворотний зв'язок учням щодо успіхів у навчанні, ніж педагоги базової та старшої школи.

Щодня або майже щодня у початковій школі зворотний зв'язок усно надають 75% вчителів, письмово — 62%, у базовій — 48% та 41% відповідно.

Практики самооцінювання та надання зворотного зв'язку учнями один одному вчителі початкової школи використовують у два-три рази частіше, ніж їхні колеги у базовій та старшій школі.

Найрідше педагоги надають критерії оцінювання завдань для самостійного опрацювання.

23% вчителів у базовій та старшій школі та 33% вчителів у початковій школі ніколи / майже ніколи не надавали учням критеріїв оцінювання завдань для самостійного опрацювання.

Вчителі початкової школи під час оцінювання результатів навчання учнів надавали перевагу письмовим та усним коментарям — так зазначили 49% опитаних батьків.

Оцінюючи учнів базової та старшої школи, вчителі найчастіше виставляли оцінки за всі види робіт (вказали 56% батьків) та за контрольні роботи (54%). Письмові/усні коментарі як спосіб зворотного зв'язку про результати навчання застосовували 38% вчителів. Водночас 14% батьків базової та старшої школи взагалі не знають, як проходить оцінювання результатів навчання їхніх дітей, у початковій школі цей відсоток складає 23%.

64% опитаних учнів базової та старшої школи зазначили, що, оцінюючи їхню успішність, вчителі виставляли оцінки за виконані завдання, надаючи при цьому свої коментарі та обґрунтування. На рівні базової та старшої школи лише 14% вчителів, за даними анкетування учнів, застосовують техніки самооцінювання, 7% — взаємооцінювання.

Для комунікації з учнями в умовах дистанційного навчання вчителі найчастіше використовують інструменти миттєвого обміну текстовими повідомленнями (Viber, Telegram — 71%, засоби відеоконференцій (Zoom) — 66%, телефонний зв'язок 42%).

Вчителі комунікують з батьками через електронні журнали і щоденники та навчальні платформи, через інструменти миттєвого обміну текстовими повідомленнями (Viber, WhatsApp, Telegram) — 78% та телефонний зв'язок (65%).

У закладі здійснюється моніторинг організації дистанційного навчання.

Вивчаються:

- взаємодія педагогів з учнями та батьками;
- освітні ресурси, які пропонують вчителі;
- дотримання вчителями розкладу уроків;
- спостереження за онлайн-заняттями;
- спостереження за проведенням консультацій.

Погане технічне забезпечення учасників освітнього процесу — першочергова перешкода ефективного дистанційного навчання.

На наше запитання «Що б ти хотів(-ла) змінити в організації дистанційного навчання у своїй школі?» більшість опитаних старшокласників зазначили, що під час проведення онлайн-уроків не у всіх вчителів був швидкісний інтернет і якісне технічне забезпечення.

Як наслідок, через погане інтернет-з'єднання учні не повною мірою розуміли тему уроків, а вчителі вимушені були надсилати матеріали для самостійного опрацювання учням.

Під час самостійного опрацювання завдань дітям важко самим опанувати матеріал, зокрема якщо це нова тема уроку, тому школярі зазначали у своїх відповідях, що їм не вистачає: «більше пояснень від вчителів замість самостійного опрацювання», «більше презентацій навчального матеріалу, адже це допомагає краще зрозуміти тему уроку», «більше часу приділяли поясненню нових тем».

Частина дітей скаржилась, що вчителі порушують санітарні норми проведення уроків, зокрема відводять більше часу на урок, чим потрібно.

У закладі проводяться заходи, спрямовані на підвищення спроможності вчителів організувати освітній процес в умовах дистанційного навчання:

- навчання педагогів;
- обмін досвідом з колегами;
- активна комунікація та співпраця з батьками.

Серед причин, чому діти не могли навчатися або самостійно опрацювати навчальний матеріал, батьки найчастіше вказують на хворобу

(58% опитаних батьків учнів базової та старшої школи та 41% початкової), відсутність інтернету або слабке його з'єднання (48% батьків учнів базової та старшої школи та 36% початкової).

В початковій школі 29% батьків зазначили, що діти не вчилися, бо самостійно не могли підключитися до онлайн-платформ, 20% — перебували у бабусі, де немає відповідних умов для навчання, 18% — відключали електроенергію, 13% — не вміють вчитися самостійно, 10% — бракувало робочого місця і техніки вдома.

Про брак мотивації до навчання як причину пропуску занять вказали 7% батьків учнів початкової школи, про перенавантаження — 5%, про неякісне подання навчального матеріалу — 2%

Старшокласники насамперед стверджують, що не навчалися через відключення електроенергії (33%) та низьку швидкість інтернету (23%).

16% вказали, що дистанційне навчання виснажувало, 10% — важко вчитися самостійно, 15% — було багато моментів, що відволікали й не давали змоги зосередитися на навчанні.

Погіршення результатів педагога спостерігають насамперед з предметів математично-природничого циклу: з математики (алгебра, геометрія) — 45% вчителів, фізики, фізики і астрономії — 43%, хімії — 39%; мовної галузі: іноземної мови — 39%, української мови — 36%.

Думка батьків та самих старшокласників про те, як перехід на дистанційне навчання вплинув на результати навчання, дещо відрізняється. Більш ніж половина батьків вважають, що результати навчання погіршилися, старшокласники — що не змінилися або покращилися.

40% опитаних старшокласників вважають, що дистанційне навчання ніяк не вплинуло на їхні результати навчання, водночас 42% вважають, що вони почали навчатися краще, ніж під час очного навчання.

Батьки менш оптимістично оцінюють вплив дистанційного навчання на успішність їхніх дітей. Зокрема, дані анкетування батьків учнів базової та старшої школи показують, що результати навчання дітей погіршилися - 51%. Такої ж думки і батьки учнів початкової школи, тут 71% опитуваних батьків зійшлися на тому, що знання їхніх дітей погіршилися за час, коли діти навчалися дистанційно.

Вчителі оцінюють чинники, які негативно впливають на результати учнів в умовах дистанційного навчання:

- відсутність «живого спілкування» (73%);
- невміння учнів самостійно вчитися більше бачать як проблему в базовій та старшій школі (67%), для початкової школи — 62%;
- відсутність постійного доступу до швидкісного інтернету та технічних засобів в учнів називають основною проблемою 69% у початковій школі та 63% вчителів у базовій та старшій;
- зниження мотивації до навчання як негативний фактор, що впливає на результати учнів, зауважують близько половини вчителів початкової школи (53%), Для базової та старшої школи ці показники — 57%.

Зниження результатів навчання учнів педагоги пов'язують із виконанням своїх професійних обов'язків:

- браком зворотного зв'язку щодо навчального поступу;
- відсутністю відповідних навичок роботи з технологіями дистанційного навчання —11%.

Першочерговою перешкодою ефективному дистанційному навчанню батьки називають:

- відсутність «живого спілкування» між вчителями та учнями — 76% опитаних батьків учнів початкової школи та 71% базової та старшої школи.
- ненадійне інтернет-з'єднання: 35% батьків учнів початкової школи та 39% — базової та старшої.
- неготовність молодших школярів працювати самостійно 50% опитаних батьків дітей початкової школи вважають суттєвою перешкодою для ефективного дистанційного навчання.

Для подолання навчальних втрат, спричинених дистанційним навчанням, вчителі:

- організують індивідуальні консультації для учнів (про це зазначили 58% вчителів);
- групові консультації для учнів (вказали 41% вчителів початкової школи);
- коригування календарно-тематичного планування за результатами виявлених навчальних втрат проводять 43% у початковій школі та 49 % вчителів у базовій і старшій;
- готують завдання для самостійної роботи учнів (37%);
- додаткові навчальні заняття для подолання навчальних втрат проводять — 46% вчителів у початковій школі, 24% у базовій та старшій школі.

Для більш глибокого розуміння залежності навчальних втрат від сформованості наскрізних умінь учнів ми розділили їх на три групи:

- особистісні (творчість та уміння керувати емоціями);
- когнітивні:
 - читання з розумінням,
 - уміння висловлювати власну думку усно та письмово,
 - критичне та системне мислення, обґрунтування власної позиції,
 - уміння розв'язувати проблеми, оцінювати ризики.
- соціальні (уміння співпрацювати з іншими людьми).

Очевидно, що в цьому підході домінують навички, що відносяться до когнітивної області.

Попри те, що більшість учнів базової та старшої школи самостійно проявляли та застосовували під час дистанційного навчання такі уміння, як співпраця з іншими особами, розуміння навчальних цілей, планування часу, організація своєї роботи, читання з розумінням, самостійне виконання завдань, групи умінь, які потребували специфічних когнітивних навичок та методичного супроводу вчителів, є менш розвинутими.

Причому така тенденція прослідковується з початкової школи. Наприклад, вчителі на різних рівнях освіти зазначають про недостатню сформованість і необхідність сторонньої підтримки у застосуванні таких умінь, як оцінювання ризиків, здатність логічно обґрунтовувати позицію, критичне та системне мислення, здійснення самооцінювання.

Найменш сформованими уміннями, прояв яких потребував постійної допомоги вчителів в умовах дистанційного навчання у початковій школі, виявилися: висловлення власної думки письмово — про це зазначив кожен четвертий вчитель, оцінювання ризиків — близько 20% педагогів, здатність логічно обґрунтовувати позицію 14%, критичне та системне мислення 11%.

Під час дистанційного навчання вчителі початкової школи найчастіше підтримують учнів з ООП шляхом проведення додаткових консультацій та адаптації завдань.

Аналіз відповідей педагогів про підтримку учнів з ООП під час дистанційного навчання показує, що вчителі насамперед:

- адаптовували навчальну програму, матеріали, домашні завдання під індивідуальні потреби;
- готували презентації та всі наочні матеріали;
- додатково індивідуально працювали, консультували по телефону та онлайн;
- проводили консультації для батьків щодо організації роботи дітей, підтримували тісний зв'язок з батьками щодо результатів навчання;
- мотивували, підтримували, хвалили та заохочували;
- налагоджували тісну взаємодію з асистентом вчителя;
- забезпечували технічну підтримку (допомагали підключитися до онлайн-уроків).
- окремі вчителі вказували, що учні з ООП відвідували заклади освіти, де працювали за шкільним комп'ютером, отримували допомогу асистента вчителя, логопеда.

Підтримка вчителів, які працюють в інклюзивних класах базової та старшої школи, не надто відрізняється від роботи колег у початковій школі. Передусім вони проводили консультації та надавали індивідуальні завдання. До практик роботи з учнями з ООП, про які зазначали педагоги базової та старшої школи, належать:

- підтримка оперативного зворотного зв'язку через онлайн-месенджери;
- надання відповідей на особисті повідомлення та запитання;
- надання психологічної та моральної підтримки;
- підготовка різноманітного онлайн-контенту для самостійного асинхронного навчання.

Батьки, чиї діти мають висновки ІРЦ, підтверджують, що найчастіше вчителі надавали підтримку дітям у вигляді адаптованих індивідуальних завдань для використання в умовах дистанційного навчання.

Також, за даними 68% батьків учнів, їхні діти брали участь в онлайн-заняттях з допомогою асистента вчителя.

Ще третина батьків вказала, що діти отримували поради та рекомендації щодо застосування технологій дистанційного навчання з урахуванням особливих освітніх потреб.

Також серед відповідей батьків, що взяли участь у анкетуванні, рідко зустрічаються варіанти про індивідуальні чи групові консультації для учнів з ООП, які б проводили педагоги.

Серед відповідей батьків учнів з ООП про підтримку їхніх дітей в умовах дистанційного навчання були такі:

- допомагала мама, бабуся;
- асистент вчителя був присутній на уроках, в разі потреби після уроку пояснював інформацію та додатково займався з деяких предметів;
- дитина самостійно працювала;
- ми не виходили онлайн, бо всі на роботі, а дитина сама не може;
- дитина навчалась нарівні з усіма учнями та працювала з вчителем на загальних умовах.

Найпопулярнішим засобом дистанційного навчання для 93% старшокласників є смартфон, для 64% — комп'ютер/ноутбук.

85% вчителів проводять онлайн-уроки з дому.

У сім'ях, які мають двох та більше дітей, молодші учні рідше мають власні гаджети (смартфони, комп'ютери), якими можуть послуговуватися для дистанційного навчання.

68% батьків учнів базової та старшої школи вказують, що їхні діти забезпечені смартфонами, 44% — комп'ютерами/ноутбуком.

Про наявність в учнів початкової школі смартфона зазначили 44% батьків, комп'ютера/ноутбука — 32%.

Натомість 39% батьків учнів базової та старшої школи зазначили, що дитина має один гаджет (комп'ютер, ноутбук, смартфон), який ділить з іншими членами сім'ї.

Серед дітей старшого шкільного віку найпопулярніший гаджет для дистанційного навчання — смартфон, про це зазначили 93% опитаних старшокласників. На другому місці — комп'ютер/ноутбук — його використовують для дистанційного навчання 64% опитаних учнів/учениць, на третьому — планшет — 19%.

Швидкісним інтернетом забезпечені 65% респондентів, повільним — 20%. Не мають власного гаджету, а використовують разом з іншими членами сім'ї 6% учнів та учениць базової та старшої школи.

Нові знання — основна електронна освітня платформа для організації дистанційного навчання, 62% вчителів базової та старшої школи застосовують онлайнві інструменти LearningApps та 85% Українську електронну освітню систему «МійКлас».

Результати опитування учнів базової та старшої школи підтверджують, що вчителі часто пропонують використовувати навчальні матеріали «Всеукраїнської школи онлайн».

Дослідження якості організації дистанційного навчання передбачало анкетування учнів 8-11-х класів.

76% опитаних старшокласників зазначають, що навчилися працювати самостійно. Водночас для багатьох учнів справжнім викликом в умовах дистанційного навчання стало дотримання принципів академічної доброчесності: уникнення списування, плагіату.

Але 44% учнів зазначили, що і в умовах дистанційного навчання можливо дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Організація дистанційного навчання дуже часто вимагає самостійного опрацювання нових навчальних тем, матеріалів, завдань.

Близько половини вчителів щодня розміщували на платформах, у соціальних мережах та в месенджерах матеріали та завдання для самостійного опрацювання, які учням було важко опанувати.

Одним із завдань дослідження було з'ясувати психоемоційний стан учнів під час дистанційного навчання.

Отримані результати анкетування свідчать про позитивний психоемоційний стан учнів, незважаючи на вимушену ізоляцію та неможливість очного навчання. Переважна більшість учнів відчувають себе в безпеці, навчаючись з дому. Про це зазначили 72% респондентів. В небезпеці натомість відчували себе 19% учнів.